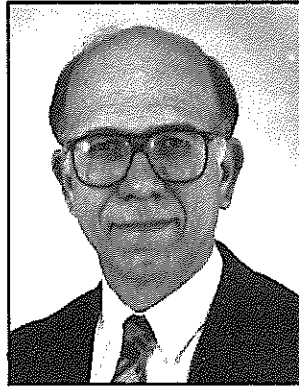

KARAR İNCELEMESİ

Prof. Dr. A. Can TUNCAY

KARARIN ÖZETİ: Resmi kurumlarda geçen sigortalı çalışmalar nedeniyle işverenin düzenlediği ücret tediye bordrolarından sigorta primlerini kestiğinin anlaşılması halinde ne prim belgeleri ne de primler kuruma intikal etmemiş olsa bile 506 sayılı SSK'nın 79/8. maddesinde öngörülen on yıllık hak düşürücü sürenin artık bu olayda uygulama olanağı yoktur.

YARGITAY KARARI HUKUK GENEL KURULU

ESAS NO : 1993/10-30
 KARAR NO : 1993/173
 MAHKEMESİ : Boğazlıyan 2. Asliye Hukuk İş Mahkemesi
 GÜNÜ : 6.10.1992
 SAYISI : 1992/150 E. 1992/244 K.
 DAVACI : Cengiz Bulut
 DAVALILAR : 1- SSK Genel Müdürlüğü vekili Av. Mustafa Karlı
 DAVAYAKATILAN : 2- Bektaşlı Belediye Başkanlığı

Taraflar arasındaki "hizmet tesbiti" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Boğazlıyan 2. Asliye Hukuk (İş) Mahkemesi'nce davanın reddine dair verilen 10.10.1991

gün ve 179-220 sayılı kararın incelenmesi davacı tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin 18.5.1992 gün ve 229-5673 sayılı ilâmı ile; (... Davacı, 16.12.1967 - 20.12.1967 tarihleri arasında, davalı işveren Belediyeye ait işyerinde geçen ve fakat diğer davalı Kurumca kabul edilmeyen, sigortalı çalışmalarının tesbitiyle anılan tarihin sigortalılık süresinin başlangıcı olarak kabulüne karar verilmesini istemiştir. Mahkemece, hak düşürücü süre yönünden davanın reddine karar verilmiştir.

Olayda, işveren idarenin işyeri kayıtlarını usulüne uygun olarak düzenlediği, davacıya ait ücret bordrolarını tuttuğu ve ödenen ücretlerden sigorta primlerini kestiği tartışmasızdır. Öbür yandan, davacının iş ve sosyal sigorta mevzuatının öngördüğü sigorta hak ve yükümlülüklerini yerine getirdiği, dosyadaki bilgi ve belgelerden açıkça anlaşılabilir. Bu durumda, yönetmelikle tesbit edilen belgelerin, işveren tarafından düzenlenmediği söylenemez. Giderek, anılan belgelerin gerçeği yansıtmadığı, sahte olduğu iddia ve ispat edilmiş de değildir. Esasen, bu işyerinin resmi bir kuruluş olması nedeniyle davacıyla ilgili belgelerin düzenlenmesi yönünden muvazaadan söz edilemeyeceği de açıktır.

Ne var ki, sözü edilen belgelerin yasal süresi içerisinde Kuruma gönderildiği ve primlerin de yatırılmış olduğu işveren idarece ifade edilmesine karşın, davalı Kurum bu belgelerin ve primlerin kayıtlarına intikal etmediğini bildirmiş ve bunun üzerine de işveren tarafından on yıllık yasal süre

geçtikten sonra tekrar düzenlenip gönderilen belgeleri ve primleri de bu defa Kurum kabul etmemiştir. Bu durumda, ilk defa, yasal süresi içerisinde düzenlenen söz konusu belgelerin ve kesilen primlerin bilgisizlik, kayıtsızlık, ihmal ve muhasebe hatası sonucu Kurum kayıtlarına intikal etmemiş veya bu kayıtlarda gözükmemiş bulunması da mümkündür. Bundan başka, Kurumun, denetlemeye yetkili olanları eliyle yasa, tüzük ve yönetmelik hükümleri gereğince işyeri ve kayıtlar üzerinde belirli zamanlarda yapmakta oldukları denetlemelerde, gördükleri yasal noksanlıkları bildirme, örneğin, işverenlerin yükümlülüklerini, Anayasa'dan kaynaklanan sosyal güvenlik ilkelerine uygun biçimde yapmaları konusunda işvereni uyarma görevini yerine getirmedeği de açık-seçiktir. Böyle olunca da, resmi Kurumlarda geçen sigortalı çalışmalar nedeniyle işverenin düzenlediği ücret tediye bordrolarından, sigorta primlerini kestığinin anlaşılması halinde, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 79/8. maddesinde öngörülen on yıllık hak düşürücü sürenin artık bu davada uygulama olanağının bulunmadığı açıktır. Tersinin kabulü ile, Kuruma ve giderek işverene kendi kusurundan yararlanma olanağını tanımak ve bunun yasal ve hukuksal sonuçlarını da sigortalıya yüklemek olur ki, bu ne yasaca ne de hukukça olanak yoktur.

Bu durumda, yapılacak iş, davanın esasına girilerek, davacının göstereceği tanıklar, dinlenilmek, -varsa- tarafların başkaca diğer delilleri de toplanılmak suretiyle isteğin gerçek olup olmadığı yolunda, yeterli ve gerekli inceleme ve araştırma yapılarak, dosyada mevcut diğer delillerle birlikte değerlendirilip takdir edilerek, hasil olacak sonuç uyarınca bir karar vermekten ibarettir.

Mahkemece, açıklanan maddi ve hukuki olgular nazara alınmaksızın yazılı şekilde davanın hak düşürücü süre yönünden reddine karar verilmiş bulunması usul ve kanuna aykırıdır) gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevirmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda; mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Temyiz Eden: Davacı

HUKUK GENEL KURULU KARARI

Hukuk Genel Kurulunca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü.

Tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dosyadaki tutanak ve kanıtlara, bozma kararında açıklanan gerektirici nedenlere göre, Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.

SONUÇ

Davacının temyiz itirazlarının kabulü ile, direnme kararının Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı H.U.M.K. nun 429. maddesi gereğince BOZULMASINA, istek halinde temyiz peşin harcının geri verilmesine, 21.4.1993 gününde, oyçokluğuyla karar verildi.

KARŞI OY YAZISI

Davacı, 16.12.1967 - 20.12.1967 tarihleri arasında sigortasız geçen çalışmalarının tesbitine karar verilmesini istemektedir.

Davalı işverenin işyerinde tuttuğu ücret tediye bordrosunda davacıya ait primi kestığı, ancak gerek primleri gerekse Sosyal Sigorta İşlemleri tüzüğünde gösterilen bildirgeleri Kuruma göndermediği, davanın ise 1967 yılından bu yana on yıllık hak düşürücü süre fazlasıyla geçtikten sonra açıldığı konularında hiç bir uyumsuzluk yoktur. Uyuşmazlık işverenin primi kesmesi ancak gerek kesilen primi gerekse bildirgeleri Kuruma intikal etmediği durumlarda 506 sayılı Yasanın 79/8 nci maddesinde öngörülen on yıllık hak düşürücü sürenin olayda uygulama olanağının bulunup bulunmadığı noktasında toplanmaktadır.

Davanın yasal dayanağı 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 79/8 nci maddesidir. Anılan madde hükümlerine göre yönetmelikte tesbit edilen belgeleri işveren tarafından verilmeyen sigortalılar çalıştıklarını hizmetlerinin geçtiği yılın sonundan başlayarak on yıl içerisinde mahkemeye başvurarak alacakları ilam ile ispatlayabilirlerse bunların mahkeme kararında belirtilen aylık kazanç toplamları ile prim ödeme gün sayıları nazara alınır. Şu hale göre çalışmaların yılın sonundan itibaren on yıllık hak düşürücü süre geçtikten sonra dava açılırsa dava reddedilmelidir. Maddenin lafzından süreyi geçiren sigortalıya böyle bir dava hakkı tanınmadığı açıkça anlaşılmaktadır. Amaca yönelik yorum yapılırken şayet yasadaki kullanılan sözcüklerden amaç, hiçbir kuşku ve duraksamaya yer vermeyecek şekilde anlaşılıyorsa başka başka anlamlara gelen sonuçlara ulaşılamaz. Aksi takdirde yasa koyucunun başlangıçta hiç istemediği kural getirilmiş olur. Öyleyse sigortalının çalışmaları Kuruma bildirilmediğine ve on yıllık süre geçtikten sonra dava açıldığına göre mahkemece davanın reddedilmesine herhangi bir isabetsizlik yoktur. Çoğunluğun görüşüne itibar edildiği takdirde yasa hükmüne açık aykırılık teşkil eder ve giderek yepyeni bir hüküm koymaya yol açar. Oysa mahkemelerin görevi yeni hüküm koymak değil yasalara amacına uygun olarak aynen uygulamaktan ibarettir.

İşyerinde primlerin kesilip Kuruma intikal ettirilmemiş olması meselesine gelince; primi kesen ve Kurum kayıtlarına geçimiyen Kurum olmayıp işverendir. Dolayısıyla işverenin kusurunu Kuruma yüklemek mümkün değildir. Sigortalı, işverenin kendisini aldatmasından kaynaklanan varsa maddi zararını her zaman için işverenden talep edebilir.

Öte yandan çoğunluğun kabul şekline itibar edildiği takdirde dava açmanın çalışılan yılın sonundan itibaren on yıl içinde açılmasını hükme bağlayan 79/8 nci maddesindeki amaçtan uzaklaşmış ve öğrenme tarihinden itibaren on yıl içinde açılması gerektiği şeklinde yasadaki olmayan yepyeni bir kural getirilmesine imkan hazırlanmış olur.

Diğer yönden davacıya ait primlerin Kurumun Ziraat Bankasındaki hesabına yatırıldığı ileri sürülmüş ise de yatırılan primler içerisinde davacının da primlerinin bulunup bulunmadığı belli değildir. Zira işveren gönderdiği yazıda global olarak 1967 yılında çalışan işçilerin primlerinin ödendiğini bildirmektedir. Bu primlerden herhangi biri davacı adına Kurum kayıtlarına geçmediğine göre yatırılan primlerin diğer işçilere ait primler olduğu kabul edilmelidir. Çünkü davalı işveren belediye olup işyerlerinde birçok işçi çalıştırmaktadır. Bu nedenle yatırılan primler galip bir ihtimale öbür işçilerin primleridir. Esasen Kurum kayıtlarında açıkça gözükmeyen çalışmaların varsayımlarla davaya aidiyeti kabul edilemez.